

Marcus Axelsson og Berit Grønn

Kritikk og barnelitteratur

En kvantitativ og kvalitativ studie av konsekrasjonsmarkører

Critique and Children's Books: A Quantitative and Qualitative Study of Consecration Markers

Abstract: It is a common practice that books of fiction for adults contain excerpts of reviews and other quality markers on their covers. This article investigates to what extent so-called consecration markers are used on the covers of children's picturebooks (3–6 years) in Denmark, Norway, and Sweden. We study where the consecration markers are positioned – on the front cover or on the back. We also examine whether there are any differences between the Danish, Norwegian, and Swedish literary systems regarding the use of consecration markers. In addition, we investigate who the agents behind them are. Are they critics, “ordinary readers” or other consecrators? Using a corpus of some 5,200 book covers (front and back), collected in libraries in Denmark, Norway, and Sweden, as a point of departure, we conduct both quantitative and qualitative analyses. Our results show that the use of consecration markers is much more widespread in Sweden than in Norway and Denmark. For the Norwegian and Swedish corpora, our results demonstrate that the typical consecration marker is an excerpt from a critic, positioned on the back cover of the picturebook. For the Danish corpus, the mention of prizes is seen as the most important consecration marker. Our study also shows that for translated books, the critic is in most cases from the target culture.

Keywords: book covers, consecration markers, picturebooks 3–6 years, paratexts, prizes, review excerpts, children's literature reviews

©2025 M. Axelsson, B. Grønn. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), permitting all use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. Any included images may be published under different terms. Please see image captions for copyright details. Citation: *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken: Journal of Children's Literature Research*, Vol. 48, 2025 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v48.979>

Det er en kjent praksis at omslaget til skjønnlitterære bokutgivelser inneholder positive anmeldelsesutdrag for å vise at verket er anerkjent og verdt å lese. Tidligere studier som retter søkelyset mot dette fenomenet viser at det er et relativt utbredt fenomen innen skjønnlitteratur for voksne (se f.eks. Axelsson, "Translation"; Berglund, "Bokanalyser", *Mordförpackningar*; Rye Andersen). I denne studien retter vi oppmerksomheten mot anmeldelsesutdrag og omtale av priser på omslaget til skjønnlitterære bildebøker for barn i alderen 3–6 år i Skandinavia. I forbindelse med et konferansebidrag om den norske bildeboken *Snart sover du. Et års godnatt* (2016) av Haddy Njie og Lisa Aisato bet vi oss merke i at omslaget inneholdt flere positive anmeldelsesutdrag fra nasjonal presse, og at navnene på anerkjente kritikere var innlemmet både på frem- og baksidopermen. Tilsvarende noterte vi oss at Jonna Björnstjernas *Sagan om den underbara familjen Kanin och Spöktåget* (2024) hadde anmeldelsesutdrag av kjente kritikere i svensk dagspresse. Agnes-Margrethe Bjorvand fremhever den voksne formidlerens betydning som bindeledd mellom boken og barnet, og at det er i samspillet mellom disse to aktørene lesningen blir til (150–151). I og med at anmeldelsesutdrag og omtale av priser på bildebokomslag først og fremst henvender seg til den voksne og er med på å skape et førsteinntrykk, er det av interesse å kartlegge hvor utbredt bruken av slike markører er, og hvordan den fortoner seg.

Pierre Bourdieu bruker begrepet "konsekrasjon" for å beskrive at en kulturytring blir anerkjent og tillegges verdi av en aktør i en høyaktet posisjon innen et gitt felt (se f.eks. *The Rules of Art* fra 1996). I sin definisjon av denne formen for legitimering tyr Pascale Casanova til en metafor: "To be consecrated by autonomous critics signifies the crossing of a literary border – a metamorphosis of ordinary material into 'gold,' into an absolute value" (126).¹

Vår problemstilling er: I hvor stor grad forekommer anmeldelsesutdrag og omtale av priser på omslaget til bildebøker myntet på barn (3–6 år) i Skandinavia? Den presiseres i følgende underspørsmål: Er anmeldelsesutdragene og omtaler av priser plassert på frem- eller baksidperm? Hvor er de hentet fra, og hvordan blir de legitimert?

Danmark, Norge og Sverige er nært beslektet både språklig, kulturhistorisk og sosiopolitisk, og så langt vi vet, er det ingen som hittil har undersøkt hvordan denne praksisen er når det gjelder bildebokomslag for nevnte aldersgruppe i en skandinavisk sammenheng. Dette er et forskningshull som vi ønsker å fylle.

Vår studie konsentrerer seg om kvalitetsmarkører skrevet av en tredjepart, ikke av forfatterne selv eller forlagene, og datainnhen-

tingsmetoden består av fotografering av bokomslag ved tre folkebiblioteker i tre skandinaviske byer: Moss i Norge, Arvika i Sverige og Brønderslev i Danmark. Vi inntar dermed et komparativt perspektiv, der formålet er å undersøke om det er vesentlige forskjeller mellom det innhentede materialet ved de tre bibliotekene når det gjelder antall og type bruk av nevnte markører. For å kunne besvare vår problemstilling vil vi ta for oss bildebøker både fra "originalkulturen", henholdsvis Danmark, Norge og Sverige, og oversatte bildebøker. Av den grunn vil vi belyse noen oversettelsesrelaterte temaer og skille mellom hvilke nevnte markører som er hentet fra kilder i originalkulturen og hvilke som er hentet fra andre kilder.

Paratekster, konsekrasjon og barnelitteraturkritikk

I vår studie støtter vi oss på teorier og terminologi hentet fra literatursosiologi og oversettelsesvitenskap og tar utgangspunkt i tre sentrale fenomener og termer: "paratekst", "konsekrasjon" og "legitimitet". Som kjent ble paratekstbegrepet introdusert av litteraturviteren Gérard Genette på 1980-tallet for å karakterisere tekster som "surround it [the main text] and extend it, precisely in order to present it" (1). Senere er begrepet blitt videreutviklet både teoretisk og empirisk innen blant annet barnelitteraturforskningen (se f.eks. Mjør; Pantaleo; Rhedin) og oversettelsesvitenskapen (se f.eks. Batchelor). Genette skiller mellom peritekster i den fysiske boken, og epitekster som er paratekster publisert separat fra den fysiske boken (1-5). Anmeldelsesutdrag er et interessant forskningsobjekt, siden de i utgangspunktet er epitekster publisert et annet sted i en annen kontekst, men som har blitt gjort om til peritekster når de innlemmes på den fysiske bokens omslag (Berglund, "Bokanalyser" 172; Mjør 2).

Ifølge Ingeborg Mjør er bildebokens fremsideperm det aller viktigste for at en bok skal vekke potensielle leseres interesse: "framsida utgjør eit dramaturgisk og kommersielt anslag som bokas ansikt mot lesar, lånar og kunde" (5). Særlig visuelle elementer, som illustrasjoner og eventuelle referanser til tv- eller filmmediet, appellerer til barn. Generelt sett inneholder bildebokens baksideperm mer verbalt tekst enn fremsidepermen, og derfor retter den seg i større grad mot den voksne (6-7). Der innlemmes ofte forlagets bokbeskrivelse (se Rye Andersen 78), informasjon om at den inngår i en serie (Mjør 6-7) og lignende.

Bokanmeldelser og priser er typiske eksempler på konsekrasjonsmekanismer (se f.eks. Lindqvist, "Dubbel konsekrasjon"), og når anmeldelsesutdrag og omtale av priser plasseres på et bokomslag

for å fremheve bokens gode kvaliteter, kaller vi dem konsekrasjonsmarkører. Det er viktig å påpeke, slik som Karl Berglund nevner i "Bokanalyser bortom verk och författarauktorisering. Exemplet recensionsutdrag på samtida svenska pocketdeckare" (2017), at anmeldelsesutdrag er noe annet og har en annen funksjon enn den opprinnelige anmeldelsen, da de brukes i et markedsføringsøyemed: "[c]itat av det här slaget befinner sig i skärningspunkten mellan litterär värdering och marknadsföring av litteratur" (174). I tillegg til paratekstens kommersielle vesen, understreker Dorothee Birke og Birte Christ at de kan ha en tolkende og navigerende funksjon, det vil si at de kommer med forslag til måter leseren kan forstå og tolke boken og hjelp til å orientere seg i den (67–68).

Ifølge Gino Cattani med kollegaer er konsekrasjon tett tilknyttet legitimitet, og en kulturytring kan legitimeres på tre ulike vis, gjennom "bourgeois legitimacy", "popular legitimacy" og "specific legitimacy" (261). Denne inndelingen i tre hovedtyper bruker vi noe modifisert i vår studie. Et typisk eksempel på bourgeois legitimacy er når en litteraturkritiker anerkjenner en boks gode kvaliteter i en bokanmeldelse, mens popular legitimacy omfatter positive anmeldelser av bloggere, foresatte og så videre. Her kaller vi bourgeois legitimacy for "anerkjennelse fra kritiker" og popular legitimacy for "anerkjennelse fra folket". Den tredje typen, specific legitimacy, er anerkjennelse fra andre forfattere, og herunder kan fenomenet "blurbs" trekkes inn. Sistnevnte er verdiuttalelser fra forfattere som forlaget har bedt om å lese boken (Rye Andersen 67, 76–87). Innen barnelitteraturen er det også andre aktører, som fagekspertter og kjente personer fra kulturlivet, som oppmødes av forlagene til å uttale seg om bildebøker, og derfor velger vi samlebetegnelsen "annen konsekkratør" om denne typen aktører.

Yvonne Lindqvist, som tar for seg all type litteratur for alle aldersgrupper, argumenterer for at man i et globalt perspektiv kan se Danmark, Norge og Sverige som et felles skandinavisk oversettelses-system, siden landene har mange likheter ("Det skandinaviske översättningsfältet" 71, 82–85). De er alle åpne for litterær import, ikke minst fra sentrale systemer, slik som det angloamerikanske, som regnes som det mest sentrale og som, av den grunn, er i en særstilling, men også fra for eksempel fransk- og tyskspråklige systemer (Lindqvist, "Det skandinaviske översättningsfältet" 80).² Samtidig kan hvert lands litterære system betraktes hver for seg, og det er noen åpenbare litteratursosiologiske forskjeller mellom de tre: Sverige er mer lukket for litterær import i form av oversettelser enn

Danmark og Norge, og Sverige eksporterer mer litteratur til sine to naboland enn Danmark og Norge gjør til Sverige (Lindqvist, "Det skandinaviske översättningsfältet" 75, 78–80).

I sin artikkel fra 1983, "Köpråd, vitsord, analys. Barnbokskritikerns dilemma" (gjenpublisert i Lars Furuland og Mary Ørvigs *Utblick över barn- och ungdomslitteraturen* fra 1986), stiller Lena Kåreland seg kritisk til litteraturkritikkens neglisjering av barnelitteraturen, samtidig som hun fremhever flere dilemmaer som kritikere står overfor når de anmelder barnebøker: Skal de innta et publikumsperspektiv overfor forlag og forfattere? Skal de gi kjøperåd til leserne? Skal de plassere de anmeldte bøkene på en litterær verdiskala? I tillegg er barnelitteraturkritikk utfordrende, siden det er stor forskjell i både alder, utdanning og leseferdigheter mellom anmelderen og den tenkte leseren (Kåreland 433). Mye har skjedd siden Kårelands artikkel (se bl.a. forordet til dette temaet av *Barnboken*), men en del av dilemmaene som Kåreland nevner, er fortsatt aktuelle i dag. I nyere forskning om bildebøker og kvalitet tar Bjorvand for seg en mer praksisorientert tilnærming relatert til den voksnes rolle i vurderingen og valg av bøker som skal leses for barn og understreker viktigheten av å ta barnets interesser som utgangspunkt (151–153). Dette har også relevans for vår studie, fordi bokutgivere, i utvelgelsen av konsekrasjonsmarkører på bildebokens omslag, må hensynta hva de tror vil appellere til den voksne litteraturformidleren – som jo også vil ha barnets interesser i sine tanker.

Materialinnsamling på folkebibliotek

I kartleggingen av omfanget av konsekrasjonsmarkører på omslaget til bildebøker besøkte vi de tre utvalgte bibliotekene i perioden februar-mai 2024 (se tabell 1). Byene ligger i kommuner som er noenlunde demografisk sammenlignbare med hensyn til innbyggertall (cirka 25–50 000 innbyggere) og nærhet til større universitetsbyer.

Tabell 1. Oversikt over sted og dato for materialinnsamling samt innbyggertall.

BY	DATO FOR INNSAMLING	INNBYGGERTALL
Arvika	27.2 og 24.4	25 832
Moss	21.3 og 8.5	52 051
Brønderslev	2.5	36 595

Tallene i tabell 1 er hentet fra Statistikmyndigheten, Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå. Vi foretok materialinnsamlingen på offentlige biblioteker, fordi det ville gi oss et øyeblikksbilde av hva som møter den gjennomsnittlige bibliotekbesøkende på et gitt tidspunkt. Bibliotekenes utvalg er basert på et allmenndannende mandat og er mer styrt av faglige vurderinger enn for eksempel alternative datainnsamlingssteder som en fysisk bokhandel, hvor kommersielle interesser er mer rådende. Dessuten ga biblioteksamlingen lett tilgang til et stort og variert datamateriale.

I forkant av materialinnsamlingen kontaktet vi bibliotekene per e-post, der vi informerte om studiens formål, innhold og datainnsamlingsmetode og ba om tillatelse til å fotografere for- og baksidene på alle bildebøker for barn 3–6 år. Avgrensningen av det innsamlede materialet var relativt enkel, siden bibliotekenes praksis med å plassere bildebøker for nevnte aldersgruppe i kasser og hyller tilpasset barnas høyde, ser ut til å være universell. Vi forholdt oss til bibliotekenes inndeling av bildebøkene ulike sjangre og inkluderte skjønnlitterære bildebøker, herunder også eventyr og lyrikk. Vi utelukket pekebøker og faktabøker, som stort sett var fysisk adskilt i egne kasser. Når det er sagt, betyr ikke dette at det nødvendigvis er bare 3–6-åringene som leser bildebøkene som inngår i vårt materialutvalg. Det er heller forlagene som ser ut til å dele barnelitteratur i alderssegmentene 0–3, 3–6 og 6–9 år (se f.eks. Gyldendal; Rabén & Sjögren), og bibliotekene følger noenlunde samme inndeling. Erfaringsmessig er bibliotekenes utvalg av bildebøker størst for aldersgruppen 3–6 år, og det er denne litteraturen vi interesserer oss for i denne studien.

Registrering, kategorisering og analyse av det innsamlede materialet

Resultatene fra fotograferingen førtes inn i et Exceldokument, hvor hver bok fikk hver sin post i et rådatadokument. Posten inneholdt følgende informasjon: navn på forfatter(e) og illustratør(er), tittel, forlag³, hvorvidt boken var oversatt fra et annet språk, og om omslaget inneholdt konsekrasjonsmarkører, eller ikke. For å analysere materialet brukte vi enkel deskriptiv statistikk i form av frekvenser, prosentandeler og gjennomsnitt (se Cohen et al. 622). Etter at alle omslag var ført inn som rådata, stod vi igjen med totalt 5 211 bildebøker, derav 1 960 fra Brønderslev, 1 248⁴ fra Moss og 2 003 fra Arvika. Deretter overførte vi titlene på bøkene med konsekrasjonsmarkører på omslaget til et eget Excelark og registrerte dem i henhold til de tre hovedtypene av legitimering:

”anerkjennelse fra kritikere”, ”anerkjennelse fra folket” og ”annen konsekratør”. Hver av de tre kategoriene ble så delt inn i underkategorier, der vi skilte mellom markørene som forekom på frem- og baksidopermen og om de stammet fra henholdsvis originalkulturen, kilde- eller målkulturen, eller en annen kultur. Sistnevnte termer er hentet fra oversettelsesvitenskapen, og i denne sammenheng henviser de til hvorvidt anmeldelsesutdragene og de omtalte prisene stammet fra henholdsvis Danmark, Norge eller Sverige (”originalkultur”), fra de oversatte bøkernes opprinnelige kultur (”kildekultur”), fra de oversatte bøkernes ”mottakerkultur”, henholdsvis Danmark, Norge eller Sverige (”målkultur”), eller ingen av delene (”annen kultur”). I tillegg førte vi inn kildepråket til hver av de oversatte bildebøkene. I kategorien ”annen konsekratør” noterte vi konsekratørens fagfelt (forfatter, barnehageansatt, psykolog, osv.). Ved manglende bibliografisk informasjon på de fotograferte omslagene benyttet vi kompletterende kilder, for eksempel nasjonale bibliotekataloger, lokale bibliotekbaser, forlagenes hjemmesider og digitale bokhandlere.

Siden det endelige korpuset er et øyeblikksbilde fra de tre nevnte bibliotek, er verken utlånte bøker eller bøker som barn leste mens vi var der, analysert. Selv om korpuset ikke består av et fullstendig utvalg, mener vi at dette ikke svekker den økologiske validiteten, siden studieobjektet blir undersøkt i sin naturlige kontekst (se Cohen et al. 195), der noen bøker normalt sett alltid vil være utlånt. Vi mener også at utvalget er stort nok til å kunne antyde noen trender innenfor de tre litterære systemene og danne grunnlag for sammenligninger.

Noen innledende resultater

Før vi går inn på resultatene som direkte relaterer til studiens problemstilling, vil vi presentere noen overraskende funn med tanke på materialets omfang og andelen oversatte bildebøker. Som nevnt utgjorde det samlede materialet 5 211 fotograferte bokomslag, og tabell 2 viser at andelen bøker i det danske (1 960) og svenske (2 003) materialet er betydelig større enn i det norske (1 248).

Tabell 2. Totalt antall fotograferte omslag ved de tre bibliotekene og andel oversatte bøker.

Bibliotek	Brønderslev	Moss	Arvika	Totalt
Antall bøker	1 960	1 248	2 003	5 211
Antall originalkultur	774 (39 %)	675 (54 %)	1 498 (75 %)	2 947 (57 %)
Antall oversatte bøker	1 186 (61 %)	573 (46 %)	505 (25 %)	2 264 (43 %)

Disse forskjellene kan skyldes politiske og økonomiske prioriteringer, som vi ikke går nærmere inn på her, eller ulik praksis i fordelingen av bildebøker mellom bibliotekenes avdelinger, for eksempel kan noen bildebøker være plassert sammen med pekebøker for de minste eller blant "lesestart-bøkene". Vi konstaterer dessuten at i Moss kommune er det ytterligere én bibliotekfilial, og bøkene kan være jevnt fordelt mellom disse to, mens det i Arvika bare er ett hovedbibliotek.

Andelen oversatt litteratur er på 25 % i svenske materialet, 45 % i det norske og 61 % i det danske. Dette resultatet samsvarer i stor grad med større, offisielle statistikker, som tilsier at det svenske litterære systemet er mer lukket for litterær import (jf. Lindqvist, "Ett globalt perspektiv", "Det skandinaviske översättningsfältet" 73-75) enn det danske og det norske.

Flere konsekrasjonsmarkører i det svenske enn det norske og danske materialet

Antallet anmeldelsesutdrag og omtale av priser (konsekrasjonsmarkører) på bildebøkens omslag i det innhentede materialet er generelt sett lavt (totalt 317 av 5 211 omslag). Tabell 3 viser at forekomsten i Arvika-materialet (i underkant av 12 %) er betraktelig høyere enn i det norske (5 %), og særlig det danske, der andelen er minimal.

Tabell 3. Antall og andel av omslag med konsekrasjonsmarkører samt om bøkene er oversatt, eller ei.

Bibliotek	Brønderslev	Moss	Arvika	Totalt
Totalt antall bøker	1 960	1 248	2 003	5 211
Antall omslag med konsekrasjonsmarkører	22 (1 %)	64 (5 %)	231 (12 %)	317 (6 %)
Hvorav originalspråk	15 (68 %)	31 (48 %)	182 (79 %)	228 (72 %)
Hvorav oversatt	7 (32 %)	33 (52 %)	49 (21 %)	89 (28 %)

Dette antyder at det er liten tradisjon i alle tre land, særlig i Danmark, for å bruke konsekrasjonsmarkører på omslaget til bildebøker (3-6 år), og kan muligens forklares med at det visuelle uttrykket i form av illustrasjoner prioriteres for å lokke barnet til lesing. Bildeboken er et påkostet produkt både med hensyn til materialvalg og paratekstuell utforming (jf. Mjør), og overdreven bruk av markører i form av ver-

baltekst kan virke forstyrrende på den estetiske helheten. Dessuten kan utdragene, som henvender seg til den voksne, foreligge digitalt på forlagenes nettsider og i andre relevante digitale fora, og ikke nødvendigvis på omslaget til selve boken i papirformat.

Et annet fenomen som tyder på at den visuelle utformingen og det å fange barnas interesse tillegges størst verdi, ikke bare med tanke på det estetiske uttrykk, men også av markedsøkonomiske hensyn, er innlemming av avbildninger av forsidene til andre bildebøker av samme forfatter, i samme serie, fra samme forlag, eller fra tv- og filmmidiet på omslaget. Uten at vi gjorde en eksakt opptelling, merket vi oss under datahåndteringen at dette fenomenet synes å være mest utbredt i det norske og svenske materialet, men at det også finnes i det danske. Dette er i tråd med Mjørns observasjon om at det å gjenkjenne noe fra serier i barnebokverden, tv-mediet eller lignende tiltrekker barnas oppmerksomhet (5). Vårt korpus tyder på et stort omfang i bruken av denne typen visuelle elementer på baksiden, og at de i stadig større grad henvender seg til barna, ikke bare til de voksne. Dette betyr at baksiden som paratekstuel element retter seg mer og mer mot barna (jf. Mjør 7). Slike antakelser om forlagenes prioriteringer kan imidlertid ikke bekreftes, eller avkreftes, med mindre det gjennomføres mer forskning.

De store forskjellene i antallet konsekrasjonsmarkører i materialet fra de tre landene (Brønderslev: 32; Moss: 109; Arvika: 399) kan forklares med ulikheter av litteratursosiologisk art: Norge har både et fastprissystem, bibliotekenes innkjøpsordning og statlige støtteordninger til bokutgivelser. I Danmark, derimot, er fastprissystemet på bøker avvirket, og Statens Kunstfond gir kun i begrenset omfang støtte til bokutgivelser, noe som gjør at bokmarkedet i større grad er markedsstyrt (se Axelsson, *Kalla mig* 23–24). Man kunne derfor anta at Brønderslev-korpuset inneholdt flere markører enn det norske, siden danske forlag må tilpasse seg et friere marked og av den grunn har et større behov for å bli lagt merke til, men det er ikke tilfelle. I Sverige er det støtteordninger for litteraturutgivelser, men også her er fastprissystemet avvirket. Sett i lys av dette, befinner det svenske systemet seg, med et delvis åpent, delvis regulert bokmarked, i en mellomposisjon mellom det norske og det danske. Derfor er det noe overraskende at korpuset fra Arvika utmerker seg med flest markører sammenlignet med de to andre, noe som kan henge sammen med oppmerksomhetsøkonomiske faktorer: I sin bok om utgivelser av Nobelprisvinnere i Sverige, fremholder Jana Rüegg at omfattende bokutgivelser, det vil si utgivelser av mange ulike forfattere og

mange ulike titler, skaper trengsel på bokmarkedet (13–14). Derfor blir det enda viktigere for forlagene at deres bøker utmerker seg. Hvis ikke, risikerer de å "drunkna i bokfloden" (Rüegg 13). Selv om Rüegg tar for seg litteratur for voksne, anser vi hennes betraktninger som relevante for vår studie, da også "barnelitteraturfloden" er stor i Sverige. Statistiske publikasjoner og tidligere empirisk forskning (Hedberg 10; Alfvén og Lindgren) samt våre resultater viser at det blir publisert og eksportert mye svensk barnelitteratur. I tillegg er barnelitteraturen i Sverige viet stor oppmerksomhet gjennom prestisjefylte priser som Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) og Augustpriset for årets svenske barn- og ungdomsbok. Svenske forlag synes derfor å finne det nyttig å innlemme på bokomslagene både omtale av anerkjente priser og anmeldelsesutdrag, ikke bare av renommerte kritikere, men også av andre aktører i samfunnet med definisjonsmakt, noe vi kommer tilbake til nedenfor i delene om "annen konsekrator" og "folket".

Som man kan lese av tabell 3, er brorparten av omslag med konsekrasjonsmarkører i Arvika-materialet på bøker av svenske forfattere (182 av totalt 231 bøker). Dette er et interessant funn sammenlignet med Moss-materialet, der antallet bøker med konsekrasjonsmarkører så å si er jevnt fordelt: 31 på omslag til bøker av norske forfattere og 33 på omslag til oversatte bøker. Brønderslev-materialet, på sin side, ligner mer på det svenske, siden vel 2/3 av bøkene med markører er på bøker av danske forfattere (15 av totalt 22 bøker).

Når det gjelder oversatte bildebøker til svensk med konsekrasjonsmarkører i Arvika-materialet, er det uventet at kun 19 av totalt 49 er fra engelsk, gitt det engelske språkets dominerende posisjon i det globale litterære system (Lindqvist, "Det skandinaviske översättningsfältet" 76). Det betyr at det er mangfold av kilde-språk i de resterende 30.⁵ Av de 33 oversatte bøkene til norsk med konsekrasjonsmarkører i Moss-materialet er nesten halvparten (14) fra engelsk, noe som gjenspeiler Norges åpenhet for angloamerikansk litterær import.⁶

Berglund konstaterer at bruken av blurbs (utsagn fra andre forfattere) på omslag til litterære bøker er mer vanlig i det angloamerikanske systemet enn i Skandinavia ("Bokanalyser" 173). Dette kan ha innvirkning på bruken av blurbs på omslaget til bildebøker oversatt fra engelsk til de skandinaviske språkene, enten ved at man bruker de samme blurbs som i originalversjonen (på engelsk eller oversatt til norsk/svensk/dansk), utelater dem, eller innlemmer nye. I Arvika-materialet finner vi flere eksempler på sistnevnte, og da som regel i form av nye blurbs produsert i målkulturen (Sverige). Her

følger et eksempel på et utsagn signert av Jonna Björnstjerna på baksiden av den oversatte bildeboken *Marcy och sfinxens gåta* (2020) av Joe Todd-Stanton: "Brownstoneböckerna är spännande, roliga och stundtals läskiga sagor som utspelar sig i olika mytologiska världar, berättade med stor charm och helt enastående illustrationer' Jonna Björnstjerna, författare till bilderböckerna om den underbara familjen Kanin."

I Moss-materialet samsvarer resultatene i større grad med det første alternativet, det vil si at blurbs fra kildekulturen er beholdt og gjenbrukes, slik som på omslaget til Caroline Derlatka og Sara Ugolottis *Når du åpner ei bok* (2023), der en blurb fra kildekulturen (engelsk) er oversatt til norsk: "Et fortryllende eventyr som fanger fortellermagien' (Julian Lennon)." Her er konsekratøren viden kjent globalt, siden han både er sønn av John Lennon og selv kunstner og barnebokforfatter. Det er derfor ikke overraskende at utgiveren velger en slik strategi.

Flest konsekrasjonsmarkører på baksidepermen

Av de totalt 317 omslagene med konsekrasjonsmarkører i form av anmeldelsesutdrag og priser inneholdt flere mer enn én markør, og det totale antallet markører er 540. Tabell 4 viser at forekomsten av markører er størst på baksiden.

Tabell 4. Antall konsekrasjonsmarkører fordelt på frem- og baksidperm.

Bibliotek	Brønderslev	Moss	Arvika	Totalt
Forside	2	8	5	15
Bakside	30	101	394	525
Totalt	32	109	399	540

Det fremgår av tabellen at et fåtall (15) var plassert på forsiden.⁷ Dette lave tallet kan skyldes at forlagene heller vil rette oppmerksomhet mot andre modaliteter, som tittel og illustrasjoner, som forespeiler bokens handling eller tematikk. I de tilfellene markørene forekommer på forsiden, er det overvekt av emblemer eller formuleringer av typen "Vinneren av [...]" (9 av 15 totalt) og fremheving av høyt-hengende priser i nasjonal eller nordisk kontekst, som i dette eksempelet på forsiden til den svenske utgaven av *Trädet* (2019) av Bárður Oskarsson: "Vinnare av Nordiska rådets barn- og ungdomslitteraturpris." Dette skaper et umiddelbart blikkfang uten at emblem eller verbaltekst opptar altfor stor plass på forsiden.

De resterende tilfellene av konsekrasjonsmarkører, hele 525, er på baksidepermen, hvorav 30 i Brønderslev, 101 i Moss og 394 i Arvika. Dette er i tråd med Mjørs teorier om at bildebokens forside gir det visuelle og ikonotekstlige større plass, mens baksiden inneholder flere verbaltekstlige elementer (5, 7). Av prestisjetunge priser som dominerer i Arvika-materialet, finner vi ALMA og Augustpriset. Disse prisenes gode renommé utnyttes også i Moss-materialet, som i denne oversatte utgaven av Ulf Nilsson og Anna-Clara Tidholms *Farvel, herr Muffin* (2003): "Augustpriset Årets beste barnebok". Her er det, derimot, få eksempler på at nasjonale priser, som Brageprisen, blir nevnt. I det danske korpuset er H. C. Andersen-medaljen nevnt på flere omslag, eksempelvis på bøker av Svend Otto Sørensen (originalkultur) og nederlandske Max Velthuijs (kildekultur).

Anmeldelsesutdrag fra kritikere dominerer

Med hensyn til hvilke opprinnelige kilder anmeldelsesutdragene stammer fra og hvem som opprinnelig har skrevet dem, det vil si, hvordan utdragene innlemmet på omslagene blir legitimert, presenterer vi i tabell 5 en oversikt over resultatene. I oversikten skiller vi på et overordnet nivå mellom de tre hovedtypene forklart i den teoretiske rammen, det vil si "anerkjennelse fra kritikere", "anerkjennelse fra folket" (som mamma- og lesebloggere) og "annen konsekstrør" (en annen forfatter, en fagekspert, en kulturpersonlighet osv.).⁸ Radene merket "kildekultur" og "målkultur" henviser til de oversatte bildebøkene og indikerer om utdraget er skrevet av en person i kildekulturen, for eksempel av en tysk kritiker vedrørende en bildebok oversatt fra tysk til svensk, eller av en person i målkulturen, for eksempel av en svensk kritiker vedrørende en bildebok oversatt fra tysk til svensk. Tilsvarende skilles det mellom om omtalte priser på omslaget deles ut i originalkulturen, kilde- eller målkulturen (oversatte bøker), eller i en annen kultur. Et hovedfunn som fremgår av tabell 5 er at utdrag skrevet av kritikere i originalkulturen er den vanligste typen, mens utdrag skrevet av folket i originalkulturen også er relativt godt representert, særlig i Arvika- og Moss-materialet.

Tabell 5. Oversikt over konsekrasjonsmarkørenes opprinnelse og type legitimitet.

Bibliotek ►	Brønderslev	Moss	Arvika	Totalt
Type legitimitet ▼				
KRITIKER TOTALT	5	51	247	303
Originalkulturen	5	27	211	243
Kildekulturen	0	15	14	29
Målkulturen	0	7	16	23
Annen kultur	0	2	6	8
FOLKET TOTALT	5	9	43	57
Originalkulturen	5	3	41	49
Kildekulturen	0	6	1	7
Målkulturen	0	0	1	1
Annen kultur	0	0	0	0
ANNEN KONSEKRATØR ⁹ TOTALT	6	15	22	43
PRISER TOTALT	16	34	87	137
Originalkulturen	8	12	61	81
Kildekulturen	7	13	12	32
Målkulturen	1	0	8	9
Annen kultur	0	9	6	15
Totalt	32	109	399	540

Tabell 5 viser at utdrag fra svenske kritikere i Arvika-materialet (211 av totalt 247) er betraktelig høyere enn utdrag fra norske kritikere i Moss-materialet (27 av totalt 51). I det svenske materialet dominerer utdrag fra litteraturkritikere i *Svenska Dagbladet*, *Dagens Nyheter*, *Göteborgs-Posten* og *Sydsvenska Dagbladet*, i tillegg til *Bibliotekstjänst*, som har flest utdrag, men som har en noe annen rolle enn dagsavisene. Denne instansens anmeldelser legger grunnlaget for bokinnkjøp ved de lokale bibliotekene, og de er derfor regnet som svært betydningsfulle (Svedjedal, "Kritiska tankar" 162). Ett interessant funn er at 18 av omslagene til Gunilla Bergströms Alfons Åberg-bøker inneholder markører, de fleste av dem i form av anmeldelsesutdrag fra svenske kritikere (originalkultur). Dette høye antallet er noe overraskende, siden Bergström allerede er høyt verdsatt.

Av de 27 anmeldelsesutdragene av kritikere i originalkulturen i Moss-materialet, er utdragene i all hovedsak hentet fra nasjonale dagsaviser, som *Dagbladet*, *VG* og *Aftenposten*. Statskanalen *NRK* og det digitale tidsskriftet *Barnebokkritikk.no* er også godt representert.

De 5 utdragene fra kritikere i det danske materialet er fordelt på 5 verk, og de er alle hentet fra *Politiken*. Tre av disse representerer et fenomen som er typisk for materialet fra alle tre land, nemlig gjenbruk av samme anmeldelsesutdrag på flere bøker av samme forfatter(e). I det danske tilfellet benyttes følgende utdrag på tre ulike bøker av Elvira Fragola: "Den reneste hygge står Elvira Fragola for." Tilsvarende eksempler fra det norske og svenske materialet, der dette fenomenet er hyppigere, er fra den regionale avisen *Tønsberg blad* samt *Svenska Dagbladet*. Førstnevnte omhandler *Vilt om dyr for barske barn* (2022) av Anne Østgaard og Camilla Victoria Storm og *ABC for barske barn* (2018) av Østgaard og Johan Reisang: "... en rik opplevelse for både øre og øye." Sistnevnte omhandler Cecilia Torudds *En dag med farfar. Vi leker* (2016) og *En dag med farmor. Snabbkalaset* (2016): "Mästerligt fångar Cecilia Torudd känslor och dramatik i samspelet mellan barn och vuxna (Lena Kåreland, *SvD*)." Denne gjenbruken indikerer at disse kritikeruttalelsene anses som spesielt verdifulle, eller at det kun er et ressursbesparende tiltak.

Anmeldelsesutdrag og omtale av priser fra "annen kultur"

Tabell 5 viser at anmeldelsesutdrag kategorisert som "annen kultur" ikke er frekvent. Det vil si at det er svært få utdrag hentet fra andre kilder enn originalkulturen (henholdsvis Danmark, Norge og Sverige) eller fra kildekulturen til de oversatte bøkene. Totalt finner vi kun 8 anmeldelsesutdrag fra "kritikere" og ingen fra "folket". Selv om de fleste omslagene til Alfons Åberg-bøkene i Arvika-materialet inneholder utdrag fra svenske kritikere (originalkultur), er det også eksempler fra tyske *Bulletin Jugend & Literatur* (annen kultur) og norske *Aftenposten* (annen kultur).¹⁰ Det kan være flere årsaker til denne innlemmelsen: For det første, Tysklands posisjon i verdenslitteratursystemet er mer sentral enn Sveriges (se Heilbron 434), og ytringer som viser at Bergstrøms bøker har fremgang i et større, tyskspråklig marked, bidrar til større legitimitet. For det andre, utdraget fra *Aftenposten* viser den kulturelle nærheten mellom Norge og Sverige, samtidig som det signaliserer Alfons Åberg-bøkens suksess utenfor Sverige.

Med tanke på utdrag fra "annen kultur" er det relevant å trekke inn Lindqvists teorier om såkalt dobbel konsekrasjon ("Dubbel konsekrasjon" 142), som tilsier at et verk fra et perifert litterært system må konsekkreres gjennom et sentralt system før det kan bli oversatt i målkultursystemet. I så henseende kan den oversatte bildeboken *Grodprinsessan* (2018) av greske Eugene Trivizas og Agis Agisilaou

være et godt eksempel: På det svenske omslaget forekommer et utdrag fra *The Economist*, som viser at verket allerede er blitt anerkjent i det angloamerikanske systemet.¹¹

Som vist i tabell 5, er antallet omtale av priser (15) fra "annen kultur" også relativt lavt. Eksempel på dette er forsiden til Stian Holes *Garmanns sommer* (2006), der Bologna Ragazzi Award 2007 og Deutscher Jugendliteraturpreis 2010 fremheves. I tillegg inneholder flere omslag forlagenes omtale av prisvinnende bøker, forfattere eller illustratører uten at navn på prisene nevnes eksplisitt, eksempelvis Emma Chichester Clarkes *Sluta retas!* (2010) og Lauren Childs *Den nya lilla personen* (2015), der det står "från skaparen av de bäst-säljande och prisbelönta böckerna om Charlie och Lola - Lauren Child". Slike uttalelser fra forlagssiden er til dels informative, men sett i lys av tidligere nevnte utsagn fra Berglund om at anmeldelsesutdrag er paratekster som befinner seg i skjæringspunktet mellom litterær vurdering og markedsføring ("Bokanalyser" 174), kan de tolkes som ren reklame.

Mange ulike aktører innen kategorien "annen konsekratør"

Tabell 5 viser at antallet utsagn fra en annen forfatter, en fagekspert, en kulturpersonlighet og lignende på omslaget, og som vi har kategorisert som "annen konsekratør", er relativt høyt (totalt 43, derav 22 i det svenske materialet, 15 i det norske og 6 i det danske). Disse utsagnene legitimeres som oftest i kraft av at de kommer fra fagpersoner som psykologer, tannleger, barnehagepersonale og til og med paleontologer. De fleste er fra originalkulturen, og dette utsagnet fra en barnhageansatt på baksiden av Carl-Johan Forssén Ehrlins *Kaninen som gärna ville somna. En annorlunda godnattsaga* (2010), som vektlegger bokens positive innvirkning på barns søvnrutiner, er illustrerende: "Det bästa med boken är att man inte behöver tillrättavisa när de skall sova, för det står redan i sagan och jag behöver bara läsa texten för dem." Vi finner lignende uttalelser fra barnehagepersonale innen en rekke temaer, slik som stimuli til filosofiske samtaler og andre dannelsesaspekter, noe som tilsier at denne gruppens utsagn sees på som verdifulle for å nå den voksne formidleren.

Utsagn fra velrenommerte idrettsutøvere er også godt representert i materialet, for eksempel i tilknytning til bøker med mangfoldstematikk og normkritisk tenking. I Lone Halvorsen, Maria Therese Olsen og Gina Snipps *Wilma har to mammaer* (2015) er følgende uttalelse fra tidligere håndballspiller og forbilde innen idrett, Gro Hammerseng-Edin, innlemmet på forsiden: "Jeg tror kunnskap fører

til færre fordommer. Tommel opp for en bok som kan bidra med dette!" Dette mangfoldsperspektivet som kvalitetskriterium fremtrer på flere måter i korpuset, blant annet står det på omslaget til de fleste bøkene fra Olika at forlaget har vunnet Rättvissepriset. Slike karakteristikker, på lik linje med ovennevnte utsagn fra barnehageansatte, sikter til bildebøkernes oppdragende funksjon og legger mindre vekt på bøkernes estetiske verdier.

I det norske materialet er utsagn fra kjente skuespillere og komikere mer fremtredende enn i det svenske. Eksempler er uttalelser fra Henriette Steenstrup om *Jo vil ikke bæsj på do* (2015) av Ingrid Røeggen og Mari Bergset: "Endelig en bok som gjør at jeg kan unnsnippe alt som heter pottetrening. Legger bare boka foran guttungen – så går resten av seg selv", og fra Anders By om den oversatte boken *Det er vanskelig å vente* (2015) av Mo Willems: "Datteren min og jeg ler høyt av disse gutta." Dette kan tyde på at denne typen kulturpersonligheter har høy legitimerende status.

Når det gjelder en bildeboks potensial til å bli en klassiker, bruker forlagene som regel utdrag skrevet av kritikere på omslaget, som dette i den svenske utgaven av *Garmanns gate* (2009) av Hole:

"Bilderboken om Herman är så omsorgsfullt utförd och har så många bottnar att det är lätt att redan nu räkna den och fjolårets *Hermans sommar* till de moderna nordiska barnboksklassikerna", Nisse Larsson, *Dagens Nyheter* om Stian Holes *Herman och eldsvådan*.

Det er interessant at det i korpuset også finnes flere lignende utsagn fra "annen konsekratør", som følgende fra Barnboksbildens venner (en vänförening till Göteborgs konstmuseum) på baksiden av *Piraterna och vinterjakten* (2017) av Sara Berg, Karin Frimodig og Maria Poll: "När rim i texten samspelar så finurligt med bilder på mångsidiga pirater går det inte annat än att se en framtida klassiker i *Piraterna och regnbågsskatten*" (en verdivurdering om en annen bok i Piraterna-serien).

Til sist vil vi trekke frem at eksperter i prestisjeyrker som brukes på omslaget, vanligvis befinner seg i den vestlige kultursfæren. I dette tilfellet karakteriserer professor James Gross ved Stanford University Anette Prehn og Jens Hages *Udbryderkongen og indbrudstypen* (2019): "I denne charmerende historie bringer Prehn en dyb filosofisk og psykologisk sandhed til live. Nemlig den, at vores følelsesmæssige reaktioner på verden omkring os er stærkt formet af, hvordan vi tænker om dét, vi oplever."

Anerkjennelse fra "folket"

Innen kategorien "folket", som mamma- og bokbloggere, er det stor forskjell mellom det svenske og norske materialet når det gjelder det totale antallet anmeldelsesutdrag (43 i Arvika-materialet og 9 i Moss). Det er slående at de fleste utdragene fra folket i det svenske materialet stammer fra svenske kilder, særlig bokblogger som *boktips.net* og *Barnboksbloggen*.¹² I Moss-materialet er det derimot bare 3 utdrag fra norske kilder, mens det på omslagene til de oversatte bøkene er 6 tilfeller fra "folket kildekultur". Disse utdragene skriver seg fra det svenske og det angloamerikanske systemet. Her følger et eksempel på sistnevnte, der forfatter og illustratør av den oversatte boken *Jeg savner pus* (2016) av Rebecca Elliott er blitt hyllet på bloggen *Lovereading4kids*. Hyllesten er blitt oversatt til norsk og innlemmet på bokens bakside: "Rebecca Elliott er en usedvanlig talentfull illustratør." Slik bruk kan forklares med at et perifert og åpent system som det norske anser utdrag skrevet av engelskspråklige bloggere likeså legitimerende som utdrag fra "folket" i egen kultur. Her kan vi igjen trekke inn forskning om den engelskspråklige litteraturens høye status i verden (Lindqvist, "Ett globalt perspektiv" 85).

Noen samlende tråder

Funnene fra vår studie viser at bruken av anmeldelsesutdrag og omtale av priser, såkalte konsekrasjonsmarkører, for å fremheve og overbevise om en boks kvaliteter er noe begrenset når det gjelder bildebøker i papirformat for barn 3–6 år. Likevel forekommer det en god del eksempler, selv om disse ikke utgjør mer enn 12 % av materialet innhentet fra Arvika, 5 % fra Moss og kun 1 % fra Brønderslev. Det mest slående funnet er den lave bruken av markører i materialet fra Danmark sammenlignet med Norge – og særlig med Sverige. Ser man hele materialet under ett, er markørene hovedsakelig innlemmet på baksidopermen. Av de ulike hovedtypene konsekrasjonsmarkører ("kritiker", "folket" eller "annen konsektratør") er anmeldelsesutdrag fra kritikere i de store dagsavisene (originalkulturen) de vanligste, og man finner noe mindre forekomst av utdrag fra "folket", som bloggere, og "annen konsektratør", som forbilder innen idrett, barnehageansatte, leger og psykologer. Hvis bøkene er oversatt, er anmeldelsesutdrag skrevet av kritikere i målkulturen de vanligste. Omtale av priser og utmerkelser er sjeldnere.

Det fremgår tydelig av funnene at anmeldelsesutdrag fra litteraturkritikere er rådende på bokomslagene, men vi ser en tendens til

at flere ulike aktører, som bokbloggere, brukes. For å stadfeste denne trenden, trengs studier i et diakront perspektiv. I denne artikkelen har vi ikke gjort en innholdsanalyse av anmeldelsesutdragene i korpuset. Dette er noe vi kan komme tilbake til i fremtidige studier.

Biografisk informasjon: Marcus Axelsson er førsteamanuensis i nordisk ved Høgskolen i Østfold i Halden i Norge. Han har publisert flere artikler om barnelitteratur, og særlig om oversettelse av såkalte pikebøker. Hans forskningsinteresser omfatter blant annet paratekster, men han har i de senere årene også fordypet seg innen økokritikken.

Berit Grønn er dosent i spansk og språkdidaktikk ved Høgskolen i Østfold i Halden i Norge. Hun har publisert flere artikler innen fremmedspråksdidaktikk og har også forfattet en rekke lærebøker om spansk språk. I de senere årene har hun rettet mye av sin forskningsinteresse mot paratekstualitet i bildebøker, litteratur og oversettelse.

Noter

1 Kanonisering – en annen sentral term innen litteratursosiologien – er nært forbundet med konsekrasjon, men er ikke helt det samme. Konsekrasjon regnes som et tidlig stadium i en kanoniseringsprosess, og kan være noe midlertidig, til forskjell fra kanonisering, som har en mer langsiktig karakter (Svedjedal, "Bortom bokkedjan" 10; se også Rüegg 15–16).

2 Vi henter definisjonen av "litterært system" fra Lars Furuland, som mener at nevnte system innbefatter alt som omhandler bøker, slik som forfattere, forlag, biblioteker, bokhandlere, lesere og så videre (38). Innen litteratur- og kultursosiologien er det også vanlig å bruke termen "felt". System og felt ligner hverandre på flere måter, men slik vi forstår forskjellen mellom de to, omhandler feltet i større grad ulike menneskelige aktører og hvordan de posisjonerer seg på dette feltet. I denne artikkelen velger vi å bruke "system", siden vi ikke innhenter empiri fra aktørene på feltet.

3 Med hensyn til to eller flere bøker med samme tittel av samme forfatter(e), men utgitt på ulike forlag, beholdt vi begge. Det gjaldt særlig klassikere og eventyr innen barnelitteratur: Astrid Lindgren, H. C. Andersen og folkeeventyrene innsamlet av Peter Christen Asbjørnsen og Jørgen Moe og brødrene Grimm.

4 I det norske materialet fantes to bøker på dansk, H. C. Andersens *Sommerfuglen* (utgitt 2015) og Guido Wandreys (opprinnelig tyske) *Følg sporet ... gjennom zoo* (2004).

5 Andre oversatte bildebøker til svensk i Arvika-materialet som har omslag med konsekrasjonsmarkører, kommer fra kildepråkene fransk (5), koreansk (4), norsk (4), tysk (4), dansk (2), finsk (2), spansk (2), færøysk

(1), færøysk og dansk (1), gresk (1) japansk (1), katalansk (1), kinesisk (1), nederlandsk (1) og polsk (1).

6 Andre oversatte bildebøker til norsk i Moss-materialet som har omslag med konsekrasjonsmarkører, kommer fra kildepråkene svensk (16), dansk (2) og islandsk (1). Oversatte bildebøker til dansk i Brønder-slev-materialet som har omslag med markører, kommer fra kildepråkene engelsk (2), finsk (1), tysk (1), norsk (1) og hebraisk (1).

7 Omslaget på en bok kan inneholde flere enn én konsekrasjonsmarkør. Det totale antallet markører i det svenske materialet (231 bøker) er 399. Det tilsier i gjennomsnitt 1,7 markører per omslag. Gjennomsnittet er det samme for det norske materialet (1,7 per omslag), det det totalt er 109 markører fordelt på 64 bøker. Disse tallene kan indikere at når en utgiver først har bestemt seg for å inkludere konsekrasjonsmarkører på omslaget, er det vanlig å bruke mer enn én.

8 Innen hver av de to første hovedtypene "kritiker" og "folket" henviser raden merket "originalkultur" til utdrag som er skrevet av en person i originalkulturen og som er brukt på omslaget til en bildebok i originalkulturen, for eksempel et utdrag skrevet av en svensk kritiker om en svensk bildebok. Raden merket "annen kultur" henviser til at utdraget er skrevet av en person fra en annen kultur, det vil si, vedkommende er verken fra originalkulturen eller fra kilde- eller målkulturen (f.eks. et utdrag skrevet av en engelsk kritiker om en bildebok oversatt fra tysk til svensk).

9 I tabell 5 har vi ikke angitt hvorvidt markørene kategorisert som "annen konsekrator" kommer fra originalkulturen, mål- eller kildekulturen, eller en annen kultur. Dette kommer av at det i flere tilfeller manglet informasjon om dette. Det vi likevel har kunnet konstatere er at i Arvika-materialet er konsekratorer fra originalkulturen dominerende. For de oversatte bøkene er konsekratorer fra målkulturen dominerende. På omslaget til oversatte bildebøker i det danske og det norske materialet er bruken av markører fra kildekulturkonsekratorer noe mer utbredt.

10 Utdraget oversatt fra tysk til svensk finner vi på omslaget til *Alfons och soldatpappan* (2006): "'Gunilla Bergström ... ger barn mod.' *Bulletin Jugend & Literatur*." Utdraget oversatt fra norsk til svensk finner vi på omslaget til *Vem spökar, Alfons Åberg?* (2002) og *Alfons Åberg. Kompisboken. Fyra utvalda berättelser* (2016): "'Alfons är en gigant i barnlitteraturen ... Böckerna har något mystiskt i sig. En genuin insikt i vad små barn är för något' *Aftenposten, Norge*."

11 Utdraget fra *The Economist* er oversatt fra engelsk til svensk og lyder slik: "'Bara den mest begåvade författare kan bearbeta en klassisk saga och åstadkomma någonting nästan lika underhållande och tankeväckande som originalet'. THE ECONOMIST."

12 På baksiden til *Kalle med klänning* (2019) av Anette Skåhlberg og Katarina Vintrafors finner vi blant annet følgende to utsagn: 1) "'En härlig bok med många bra frågor att diskutera med både barn och vuxna. Illustrationerna är otroligt fina och färgrika och man blir jätteglad bara av att titta på dem!' Helena Eriksson, Barnboksprat"; og 2) "'Välskrivnen bok med jättehärligt tema', Barnboksbloggen Allt om Barn."

Litteratur

Alfvén, Valérie og Charlotte Lindgren. "Traduction et réception de sujets difficiles en littérature de jeunesse de la France à la Suède. Le cas de Kitty Crowther". *Littératures et cultures d'enfance et de jeunesse. Création, réception, critique*, redigert av Majid Mekayssi og Cheikh Moussa, Faculté des Lettres et des Sciences Humaines, 2021, s. 147-166.

Axelsson, Marcus. *Kalla mig inte mamsell! En jämförelse av tre skandinaviska översättares behandling av kulturspecifika element i fransk- och engelskspråkig skönlitteratur*. Diss., Uppsala universitet, 2016.

---. "Translation, Gender, and Legitimacy – A Study of Review Excerpts". *Tidskrift för litteraturvetenskap*, vol. 52, nr. 4, 2023, s. 47-63, doi.org/10.54797/tfl.v52i4.10564.

Batchelor, Kathryn. *Translation and Paratexts*. Routledge, 2018.

Berglund, Karl. "Bokanalyser bortom verk och författarauktorisering. Exemplet recensionsutdrag på samtida svenska pocketdeckare". *Textkritik som analysmetod. Bidrag till en konferens anordnad av Nordiskt Nätverk för Editionsfilologer 2-4 oktober 2015*, redigert av Paula Henrikson, Mats Malm og Petra Söderlund, Svenska vitterhetssamfundet, 2017, s. 168-188.

---. *Mordförpackningar. Omslag, titlar och kringmaterial till svenska pocketdeckare 1998-2011*. Avdelningen för litteratursociologi, 2016.

Birke, Dorothee og Birte Christ. "Paratext and Digitized Narrative. Mapping the Field". *Narrative*, vol. 21, nr. 1, 2013, s. 65-87. *Project MUSE*, doi.org/10.1353/nar.2013.0003.

Bjorvand, Agnes-Margrethe. "Vurdering av barnelitteratur". *Den andre leseopplæringa. Utvikling av lesekompetanse hos barn og unge*, redigert av Agnes-Margrethe Bjorvand og Elise Seip Tønnessen, Universitetsforlaget, 2012, s. 150-173.

Bourdieu, Pierre. *The Rules of Art*. Polity, 1996.

Casanova, Pascale. *The World Republic of Letters*. Harvard University Press, 2004.

Cattani, Gino, Simone Ferriani og Paul D. Allison. "Insiders, Outsiders, and the Struggle for Consecration in Cultural Fields. A Core-Periphery Perspective". *American Sociological Review*, vol. 79, nr. 2, 2014, s. 258-281, doi.org/10.1177/0003122414520960.

Cohen, Louis, Lawrence Manion og Keith Morrison. *Research Methods in Education*. Routledge, 2018.

Danmarks Statistik. "Kommunedetaljer, Brønderslev", www.dst.dk/da/Statistik/kommunekort/kommunefakta/kommune.aspx?kom=810. Tilgjengelig 5. juni 2024.

Furuland, Lars. "Litteratur och samhälle. Om litteratursociologin och dess forskningsfält". *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*, redigert av Lars Furuland og Johan Svedjedal, Studentlitteratur, 1997, s. 15–49.

Genette, Gérard. *Paratexts. Thresholds of Interpretation*. Cambridge, 1997.

Gyldendal. "Barnebøker 3-6 år", www.gyldendal.no/barneboeker/3-6-aar/c-11496. Tilgjengelig 15. februar 2025.

Hedberg, Andreas. *Svensk litteraturs spridning i världen*. Svenska Förläggareföreningen, 2019.

Heilbron, Johan. "Towards a Sociology of Translation. Book Translations as a Cultural World-System". *European Journal of Social Theory*, vol. 2, nr. 4, 1999, s. 429–434, doi.org/10.1177/136843199002004002.

Kåreland, Lena. "Köpråd, vitsord, analys. Barnbokskritikerns dilemma". *Utblick över barn- och ungdomslitteraturen*, redigert av Lars Furuland og Mary Ørving, Rabén & Sjögren, 1986, s. 430–432.

Lindqvist, Yvonne. "Dubbel konsekration - en förutsättning för svensk översättning av utomeuropeisk litteratur? Maryse Condé som exempel". *Språk och stil*, nr. 21, 2011, s. 140–170.

---. "Ett globalt perspektiv på nutida svensk översättingskultur. System- och fältteori i praktiken". *Litteratur i gränzonen. Transnationella litteraturer i översättning ur ett nordiskt perspektiv*, redigert av Elisabeth Bladh og Christina Kullberg, Högskolan Dalarna, 2010, s. 81–93.

---. "Det skandinaviska översättningsfältet - finns det?". *Språk och stil*, nr. 25, 2015, s. 69–87.

Mjør, Ingeborg. "I resepsjonens teneste. Paratekst som meningsberande element i barnelitteratur". *Barnelitterært forskningstidsskrift*, vol 1, nr. 1, 2010, s. 1–13, doi.org/10.3402/blft.v1i0.5856.

Pantaleo, Sylvia. "Paratexts in Picturebooks". *The Routledge Companion to Picturebooks*, redigert av Bettina Kümmerling-Meibauer, Routledge, 2017, s. 38–48, doi.org/10.4324/9781315722986-5.

Rabén & Sjögren. "Bilderböcker", www.rabensjogren.se/bocker/bilderbocker. Tilgjengelig 15. februar 2025.

Rhedin, Ulla. *Bilderboken. På väg mot en teori*. Alfabet, 2001.

Rüegg, Jana. *Nobelbanor. Svenska förlags utgivning av översatta Nobelpristagare i litteratur sedan 1970*. Avdelningen för litteratursociologi, Uppsala universitet, 2021.

Rye Andersen, Tore. "Omslag". *Passage*, vol. 22, nr. 57, 2007, s. 66–104, doi.org/10.7146/pas.v22i57.1393.

Statistikmyndigheten. "Kommuner i siffror, Arvika, kommun-siffror", scb.se/?id1=1784&id2=null. Tilgjengelig 5. juni 2024.

Statistisk sentralbyrå. "Kommunefakta, Moss", www.ssb.no/kommunefakta/moss. Tilgjengelig 5. juni 2024.

Svedjedal, Johan. "Bortom bokkedjan. Bokmarknadens funksjoner – en ny modell och några exempel". *Tidskrift för litteraturvetenskap*, vol. 28, nr. 3/4, 1999, s. 3–18, urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-49778.

---. "Kritiska tankar. Om litteraturkritiken". *Litteraturens offentlighet*, redigert av Anders Olsson og Torbjörn Forslid, Studentlitteratur, 2009, s. 157–176.